

Bevezetés

*„A mese örök. A mese pedig azért örök,
mert a közönsége is örök.
Amíg gyerekek vannak, addig mese is
lesz, és a gyerekek sem változnak
lényegesen, alapállásuk örök.
Mert mi a gyerek viszonya a világhoz?
Meg akarja ismerni, és meg akarja
hódítani, és ebben segít többek
között a mese is.”
(Csukás István)¹*

A mese a gyermekek fantáziájának legfőbb megindítója, ugyanakkor számtalan fejlesztési lehetőség rejlik bennük.

Dolgozatomban a különböző részképességeket és fejlesztésüket szeretném megismertetni a Pompás Napok (Nevelés játékkal és mesével) módszerrel.

A témaválasztásom legfőbb szempontja volt a népmesék iránt érzett fokozott érdeklődésem és szeretetem. Már gyermekkorom óta a népmeséket érzem igazán közel magamhoz és ezt csak tovább erősítette az anyanyelvi nevelés részletes megismerése. 2019/2020-as tanév tavaszi félévének az elején volt szerencsém megismerkedni a Pompás Napok két alapítójával és részt venni egy képzésen az egyetem által kiválasztott gyakorlati óvodában. A képzésen különböző népmesék módszertani feldolgozásával ismerkedhettem meg, ez mozdított még jobban abba az irányba, hogy népmese témájú szakdolgozatom szülessen. A két alapító felkeltette az érdeklődésem a módszertanuk iránt, így esett a választásom a Pompás Napok még mélyebb megismerésére és megismertetésére.

Mint minden óvodai tevékenységnek, így a mesélésnek is meg van a maga fejlesztési célja. A részképességek fejlesztése fontos az óvodás korú gyermekek életében, így kutatásom célja, hogy kapcsolatot találjak a Pompás mesélés és a részképességek fejlesztése között.

¹15 idézet Csukás Istvántól gyerekekről, meséről, könyvekről
<https://tanarnocafe.hu/tudomany/tortenelem/15-idezet-csukas-istvantol-gyerekekről-meseről-könyvekről/>
Utolsó megtekintés: 2022. 01. 15.

Első fejezetemben szót szeretnék ejteni az óvodai mesetevékenységről, majd röviden ismertetném a részképességeket.

Ezután egy interjú keretein belül próbálom megismerni minél részletesebben a Pompás Napok módszert, segítségül pedig az alapítókat kértem fel erre, hiszen náluk jobban senki sem tudná ismertetni velem a módszertant.

Kérdéseim elsősorban a néphagyományokra és a népmesékre irányulnak, hiszen az egyik legfontosabb kérdés:

1. Mit gondolnak maguk az alapítók a néphagyományok megtartásáról és továbbörökítéséről?

További kérdéseim a módszertanuk részletesebb megismerésének céljából született, összekapcsolva a néphagyományokkal, az óvodai tevékenységi formákkal, a különböző korosztályok szétválasztásával. A módszertanuk, képzéseik akkreditáltak, pedagógus továbbképzés keretein belül megismerhetők, elsajátíthatók, így kérdéseim születtek ezzel kapcsolatban is, hogyan sikerült ezt elérni, milyen területeket érintenek leginkább, illetve hogyan ismerkedhetünk meg velük, hol hirdetik a képzéseket?

2. A Pompás Napok valóban más, mint a többi, eddig ismert módszertan, illetve mennyire látják a módszertant alkalmazó pedagógusok a fejlesztő hatásokat?

Egy kérdőív segítségével szeretném megtudni az országban, vagy országhatáron kívül élő, Pompás Napok módszerrel már megismerkedett pedagógusok véleményét is.

Ki szeretném deríteni, hogy mennyire messze jutottak el a képzések, esetleg van-e határon túli pedagógus, aki szereti és használja ezeket a Pompás módszereket.

Érdekel az átfogó véleményük, mennyire tudják hasznosítani a képzéseken megismert különböző módszertani elemeket, mennyire tudják bekapcsolni az óvodájuk mindennapi életébe és mennyire látják a Pompás Napok általi fejlesztés eredményét a gyermekeken a részképességek tekintetében.

A dolgozatom utolsó előtti fejezetében egy hagyományos mesetevékenységet szeretnék összehasonlítani egy Pompás mesetevékenységgel. Szeretném tisztán látni, hogy mennyivel ad többet, mind a gyermekeknek, mind a pedagógusoknak az ilyesfajta mesélés.

3. Miben tér el valójában, gyakorlatban a hagyományos meséléstől a Pompás Napok mesélés?

Mindkét esetben egy már általam látott mesetevékenységet fogok összehasonlítani, részletes elemzésükkel megteremteni a különbözőségi pontokat. Ezen kérdésem megválaszolásában a gyakorlati óvodám nyújtott segítséget, megtekinthettem két mesetevékenységet.

Tudjuk, hogy a 21. század gyermekeit már sokkal nehezebb a hagyományos módszerekkel lekötni, figyelmük százfelé kalandozik, rengeteg inger éri őket minden percben. Hiszem, hogy ez a módszertan hatalmas segítség a pedagógusoknak és a gyermekeknek egyaránt, hogy értékes és tartalmas időt töltsenek együtt a mesék bűvöletével. Én, mint már Pedagógiai- és családsegítő munkatárs és leendő óvodapedagógus már most rengeteg élményre és hasznos információra tettem szert a Pompás Napok jóvoltából, és bízom benne, hogy ennek messze még a vége.

Immár Pompás Mesés Junior Nagykövetként vallom, hogy a mai rohanó világban is mindig kell, hogy legyen idő a mesére, a néphagyományok örökítésére.

1. Népmesék, részképességek

1.1. Népmesék

A népmesék, mint a nép által költött, szájhagyomány útján elterjedt, ismeretlen vagy ismert személy által lejegyzett írások, többszáz éves múlttal rendelkeznek, és gyökeret vertek az emberek lelkében, ezáltal eljutottak a mai kor gyermekeihez és felnőtteihez. Voltak és vannak nagynevű népmese kutatóink (például Benedek Elek, Móra Ferenc, Illyés Gyula, Grimm fivérek²), akik azért fáradoztak és fáradoznak, hogy ezeket, a különböző népektől származó régi meséket összegyűjtsék és leírt formában továbbadhassák az utókornak.

Óvodában mindig van lehetőség a mesélésre. A „Verselés, mesélés” tevékenységterületen belül van lehetőség a népmesék megismertetésére. A hagyományos mesélés nagyon élményszerű a gyermekek számára, ha a pedagógus teljes átéléssel tudja átadni a mesét. A tevékenység előtt már hagyománnyá vált a mesekezdő formulák használata, a motiváció, a figyelem felkeltése valamilyen módszerrel – énekkel, mesegyertyával, mesebőrönddel, meseszőnyeggel, mesepárnával stb. A gyermekek ezen módszerek és eszközök segítségével már tudják, hogy izgalmas mese következik és figyelmesen hallgatják pedagógusukat. Fontos, hogy az óvodapedagógus mindig előre készüljön fel a mesetevékenységekre, hiszen a mese fonalának ismerete elengedhetetlen, mind olvasott, mind előszavas mesélés esetén. Az előszóval történő átadás sokkal barátságosabb hangvételi, hiszen így az óvodapedagógus jobban tud figyelni a gyermekek megnyilvánulásaira, kimutatott érzéseikre. A mesét hallgató gyermekek gyakran mondják el mesehallgatás közben az érzéseiket, véleményüket a történettel, vagy éppen a szereplőkkel kapcsolatban. Jó, ha a pedagógus ezeket azonnal le tudja reagálni, de mégsem zökken ki a mese folytatásából.³

Az óvodákban egy-egy világnapot, jeles napot, ünnepet is szőnek mesék köré, hiszen a történetekkel sokszor egyszerűbb egy adott témát megismertetni az óvodás korú gyermekekkel. Az egyetem által biztosított gyakorlati helyem is így jár el döntő többségben, sok eseményt mesével vezetnek fel, vagy éppen lezáráshoz hívnak elő egy mesét.

² <https://www.nepmese.hu> nyitóoldal, Utolsó letöltés: 2021. 10. 26.

³ BAJZÁTH Mária: Mesefoglalkozások gyűjteménye I. (Pedagógusoknak), Kolibri Kiadó, Budapest, 2020. Magyar Népmesekincstár-sorozat

A népmesék is, mint a klasszikus és kortárs íróink meséi is segítik a gyermek lelki, mentális és testi fejlődését, hiszen rengeteg részképesség fejleszthető mesehallgatás előtt, közben és után is.

A gyermekeknek hatalmas öröm és játéklehetőség például a mese végén történő lakodalmat a mese után vagy esetleg közben játszani, mozogni, táncolni énekszóra vagy zenére.

1.2. Részképességek

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja értelmében az iskolaérettségnek feltételei vannak: a testi, értelmi és pszichés fejlődés megfelelő fokát kell elérniük a gyermekeknek körülbelül hatéves korukra. Ezek a képességek együtt is fejlődhetnek, de akár eltérések is lehetnek.⁴

„A részképességek azok az alapvető képességek, amelyek segítségével a magasabb rendű pszichés funkciókat differenciáltan ki tudjuk alakítani, így pl. a beszédet, a gondolkodást stb. A fejlődés egy későbbi szakaszában ezek képezik az olvasás, az írás, a számolás és az adaptív viselkedés alapját.”⁵

Részképességek Lukács Józsefné szerint:⁶

- **nagymozgások** – járás, futás, ugrás, csúszás, kúszás, mászás, egyensúlyozás, szem-kéz koordináció, szem-láb koordináció, finommotorika
- **testséma, testtudat** – testrészek megnevezése, határaik, funkcióik, hajlékonyságuk és fájdalommentes mozgatásuk megismerése
- **téri tájékozódás** – térben, majd síkban, téri irányok megismerése, alkalmazása
- **vizuális percepció és emlékezet** – szemfixáció, szemmozgás tudatos kontrolljának erősítése, alak-forma – szín-méret észlelés (együttes megfigyelés), alak-háttér észlelés, gestalt látás (rész-egész viszony), azonosság-különbözőség észlelés, vizuális időrendiség, vizuális ritmus (minta folytatása, tovább gondolása)
- **beszéd, beszédhallás** – változatos szókincs, kifejezőképesség, beszédértés

⁴ Óvodai nevelés országos alapprogramja In. 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet 2021.02.15., 10-11.
<https://net.jogtar.hu/getpdf?docid=a1200363.kor&targetdate=&printTitle=363/2012.+%28XII.+17.%29+Korm.+rendelet> Utolsó letöltés: 2021. 04. 10.

⁵ TUKACS Anita: Inklúzió és integráció a közoktatásban. 2011., III.2.1.

http://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/tukacs_ink_int/index.html Utolsó letöltés: 2021. 04. 10.

⁶ LUKÁCS Józsefné: A részképességek játékos fejlesztése az óvodában (tél), Flaccus Kiadó, Budapest, 2019. 9-14

- **taktilis észlelés** (tapintással való észlelés – forma, anyag, méret, súly), **keresztcsatornák** (beszéd, taktilis észlelés és vizuális észlelés összekapcsolása, együttes alkalmazása), **időészlelés** (leginkább iskolás korban alakul ki, sorrendiségek felismerése, időrendiség)
- **figyelem** – vizuális-képi, auditív-hangi
- **emlékezet** – vizuális-képi, auditív-hangi, ritmus egymásutánisága
- **magatartás** – alkalmazkodás a társakhoz, felnőttekhez, szokás-szabályrend megismerése

Ezeket a részképességeket a gyermekeknek óvodás éveikben egy bizonyos, meghatározott körülbelüli szintig el kell sajátítaniuk. Minden gyermek más, máshogyan fejlődnek, eltérő tempóban és fokban, de egy iskolaérett gyermeknek meghatározott képességekkel már rendelkeznie kell.

Az intézmények és a pedagógusok a gyermekek óvodába kerülésétől nagy hangsúlyt fektetnek a prevencióra, azaz a megelőzésre. Igyekeznek megelőzni a részképességek terén felmerülő problémákat. Ezért is van fontos szerepe az óvodában a gyermeki játéknak és ezzel egyidejűleg a mozgásnak; a mindennapos testnevelésnek, mint játékos, játékokkal egybekötött mozgásos tevékenységeknek; a különböző táncos mozgásoknak; és a sokrétű fejlesztő tevékenységeknek. Az óvoda az első három évből hozott hátrányokat és gyengeségeket is igyekszik maradéktalanul kijavítani, fejlesztve közben a képességek többi fokát. A részképességek nagyon jól beilleszthetők a mindennapi óvodai életbe. Rengeteg játékos tevékenységgel lehet fejleszteni minden részképességet.⁷

⁷ LUKÁCS Józsefné: A részképességek játékos fejlesztése az óvodában (tél), Flaccus Kiadó, Budapest, 2019. 9-14. és 17-29.

2. Pompás Napok bemutatása interjú kérdésekkel

A kutatásom eredményességét a Kontra József könyvében⁸ leírt strukturált interjú készítéssel szerettem volna biztossá tenni. Előre összeállított kérdésekkel érkeztem az interjúra, hiszen tudtam, melyek azok az információk, amik segíthetnek a témám maradéktalan feldolgozásában.

A Pompás Napok módszertan két alapítójával, Dr. Deák-Zsótér Boglárkával és Kormos Rebekával készült interjúm célja az volt, hogy teljesen a gyökerektől megismerjem a munkásságukat, a módszertani elképzeléseiket és a részképességek kapcsolatát a népmesékkel. 15 kérdésből maradéktalanul mindre választ kaptam, természetesen a válaszok fedik egymást, rengeteg kérdésemre kapott válasz ugyan oda jutott el, hiszen nem is lehetne egy módszertannal kapcsolatban széthúzó kérdéseket feltenni.

1. Pompás Napok logó

2.1. Népmese és a néphagyomány kapcsolata

Első és legalapvetőbb kérdésem az egész téma feldolgozásával kapcsolatban az volt, hogy mit is gondolnak ők a népmesékről és a néphagyományokról.

A módszertanuk elmondásuk és tapasztalatok alapján arra a komplexitásra épül, hogy a néphagyományok különböző elemei és területei szervesen kapcsolódnak egymáshoz, kölcsönösen erősítik egymást, ezt szeretnék előtérbe helyezni.

Szegmentálva tanulják a népdalokat, néptáncot, tárgyalásokat, díszítőművészetet és minden egyéb népi hagyományt, ezekre a népmese nagyon jó hívószó, hiszen minden népmeséhez más és más népdal, tánc, alkotási munka kapcsolódik, újabb és újabb hagyományok kerülhetnek elő.

A népmesékre épül az egész módszertanuk, hiszen hatalmas lehetőség rejlik bennük, keretet adnak a különböző néphagyományok bevonására és az egyes területek erősítik is egymást, tehát egy erős kötél a népmese, a szárai pedig a hagyományok.

⁸ Kontra József: A pedagógiai kutatások módszertana, egyetemi jegyzet, Kaposvári Egyetem, 2011.
<https://mek.oszk.hu/12600/12648/12648.pdf>
Utolsó letöltés: 2021. 04. 10.

Érdekes kettősséget is megfogalmaztak, hiszen a néphagyományokban jelen lévő komplexitással nem mondanának újat, mégis megnézve a 20-21. század oktatását, ahol minden műveltségterület, tevékenységforma külön-külön jelenik meg az oktatási intézményekben, mégis mondhatjuk azt, hogy módszertanuk újat és kíváncsiságot felkeltő lehetőségeket tartogathat.

Minden mostani külön alkalmazott és tanított tevékenységforma a régi hagyományokban együtt éltek, ezt az egységet próbálják a Pompás Napokkal megélni és megéltetni mind a gyermekekkel, mind a pedagógusokkal/szülőkkel egyaránt.

Kiemelt és gyakran emlegetett mondatuk, hogy „A népi kultúra egységes és egylényegű mivoltára építünk.”, gondolkodásmódjuk is ebben gyökerezik, hogy megtalálják a közös hívópontokat az egyes területek között, így például egy népdalt vagy tárgyalást jól hozzá tudjanak kapcsolni egy népmese adott momentumához.

2.2. Pompás Napok, mint módszer

A Pompás Napok valójában egy módszer, vagy valami más? Mikortól tekintenek rá úgy, mint önálló módszer?

A Pompás Napok teljes mértékben módszer. Bennük is az évek folyamán fogalmazódott meg, hogy az elgondolásuk és az elindított kapcsolati kereséseik egy egyedi módszertannak felel meg, hiszen azt nézik és kutatják, hogy hogyan tudják beültetni komplexitásukat az óvadás és a kisiskolás gyermekek mindennapjaiba.

Ösztönből kezdték el, így egész minimális mértékben volt ez tudatos az elején. Több, mint 10 évvel ezelőtt kérték fel őket egy utcanapi program megtervezésére egy óvodában, így összeállították, amit addig tudtak és jónak gondoltak, végül nagy sikere volt az eseménynek.

Ezután újabb meghívásokat kaptak, mindig készítettek valamilyen témához kapcsolódó tervet, végül az évek folyamán odáig jutottak, hogy a pedagógusok elkezdtek visszakérdezni, tanácsot kérni tőlük az ötleteikkel kapcsolatban, hiszen ők is észrevették a logikai gondolatmenetet minden megvalósított tevékenységben. Ekkor tudatosult bennük, hogy ami nekik teljesen evidens és egyértelmű, az nem biztos, hogy mindenkinek az.

Egy módszertanná nőtte ki magát a tudásuk, amit ők is realizáltak, ezért úgy gondolták szükség van egy képzésre, hiszen csak úgy tudják a legeredményesebb módon átadni a pedagógusoknak/szülőknek mindazt, amit tudnak és csinálnak. Képzési és akkreditációs anyagot kezdtek írni, akkor jöttek rá, hogy amit ők eddig szívből-lélekből csináltak, azt most mind le kell írniuk.

Ezek anyagba történő leírása előtt is készültek írásban az egyes eseményekre, programokra, de természetesen nem abban a fajta rendszerben, ahogyan egy módszertani anyag összeírása történik. Az összeírások közben jöttek rá, egy kiforrott módszertan van a kezükben.

A fejlődésnek nincs vége, mindig egyre mélyebb rétegeket igyekeznek megnyitni, de mint módszertan csak körülbelül 4-5 éve tekintenek a Pompás Napokra, előtte csak „aranyos gyermekprogram” volt számukra. A módszertani leírások készítése, a pedagógus képzésre való felkészülés során letisztulttá vált, hogy melyek azok a népi kultúrában jelenlévő alapvető elemek, amit egységesnek tekintenek, hiszen ők ösztönösen így tekintettek az elemekre, de meg kellett határozniuk azokat a fő pontokat, amelyek összekapcsolják a népmese, népdal, népi játék, tárgyalítás alapvető kapcsolódásait. E fő négy pont (népmese, népdal, népi játék, tárgyalítás) a legnagyobb része a módszertannak. Módszertani pontokat kellett meghatározniuk, például, hogy a népmesékben rendszeresen lakodalom a tündérmesék vége, így ezen a ponton minden lakodalomhoz kapcsolódó dolog (szokások, ismeretátadás, népdalok, népi játékok, kellékek készítése) hozzáfűzhető. Ezeknek a módszertani pontoknak a megfogalmazódása és megfogalmazása juttatta a Pompás Napokat a módszertanok közé.

2.3. A kidolgozott módszerek és a néphagyomány összhangja

Foglalkoztatott a kérdés, a módszerek mégis hogyan kapcsolódnak össze a néphagyományokkal? Az élőszavas mesélés jobb, mint az olvasás?

Túlnyomórészt a néphagyományokra épül a módszertan, a legfontosabb, hogy mennyire tiszta forrás az, amivel dolgoznak. Sok helyen eléggé elfarsultak ezek a hagyományok. Nem szándékosan, csupán eltorzultak az évek alatt a tudásanyagok.

A Pompás Napok alapítóinak, *Boglárkának* és *Rebekának* nagyon fontos, hogy bármit is kezdenek egy népmesével, népdallal, vagy népi játékkal, legyen tere a felkészülésnek. Fontos nekik, hogy időt fordítsanak az adott mese szövegének tanulmányozására, van- e már benne esetleg szövegtorzulás, szövegromlás, ezért többféle meseszöveget is elolvasnak az adott meséhez, így választják ki, melyik a legmegfelelőbb.

Újra mesélésnél is az a legfontosabb számukra, hogy a tiszta forrásból származó elemek maradjanak meg többszöri mesélés után is. Náluk képződő pedagógusoknál is elvárásnak tartják – a sikeres tervezés és megvalósítás érdekében –, hogy találják meg minden népi játék, dal megfelelő gyűjtési forrását. Ebben nagy segítséget nyújtanak az online kiadványaik, illetve az online játéktáruk, ahol számtalan népdal és játék leírása, forrása meg van adva.

Sok esetben azonban fel kell hívniuk arra is a figyelmet, hogy egy népi dal könnyen átformálható a gyermekek igényeihez, hiszen, ha a dalban egy név hangzik el, azt a nevet teljes nyugalommal lehet a csoportba/osztályba járó gyermekek neveivel helyettesíteni, így is motiválva őket a közös éneklésre, játszásra.

A tárgyalkotás tekintetében próbálnak az öko-szemlélet felé haladni, fontosabb számukra az újrahasznosítás és a legkevesebb hulladékkal járó alkotás. Ez nem minden esetben kapcsolódik teljesen a népi tárgyalkotáshoz, hiszen régen nem wc-papír gurigát használtak egy-egy alkotáshoz, mégis ennél a résznél nagyobb hangsúlyt fektetnek az otthon is fellelhető, tehát kevés anyagbefektetéssel járó tárgyalkotásra. Természetes anyagokból is készülnek tárgyalkotás során művek, ha erre van lehetőség, mindkettőnek megvan az adott helye és ideje, ezt meg is szokták indokolni.

A pedagógusképzés során is figyelembe veszik az egyéni és a közös munkákat is, hiszen a pedagógusok egymástól elszeparálva tanulják meg külön a dalokat, a mozgásfejlesztést, a gyermekirodalmakat, pedig egy népi játékon belül mind megtalálható, sőt legtöbb esetben egy mese is kapcsolható hozzájuk – ezekből építkezve kell nekik egy jól megfogalmazott képzési anyagot létrehozni.

Az anyagok nem csupán egy tevékenység alkalmával használhatók fel, hiszen számtalan ötlet és lehetőség van bennük, így az újra felhasználást az alapítók a polgárosodó parasztság példájával emlegetik, hiszen abban az időben az emberek arra törekedtek, hogy minden fizikai és materiális anyagnak addig legyen haszna, amíg az utolsó részletekig fel lehet használni valamire. Szellemiségében ez ugyan úgy egy hagyományt hoz. Nyilván a mostani haladó kor már más, de a szellemiség ugyan az ebben az esetben.

Fontos az aktualitás, hiszen egy gyermek, vagy gyermekcsoport figyelmét nem minden esetben sikerülhet ott tartani a mesén, bármilyen esemény vagy történet félbeszakíthatja és kizökkentheti a gyermekeket, ilyenkor a mese kezd szétesni.

Az élıszavas mesélés lehetővé teszi, hogy a kétségbeesés és a mese félbehagyása helyett akár bele is vonjuk az adott történetet a mesébe, megemlítés szintjén, a történet szálát nem felborítva. Nem rontja a történetet, ha rövid időre kiszólunk a meséből, utalunk arra, ami történt, hiszen ezzel jobban vissza is tudjuk csalogatni a hallgatóságot a mesei térbe. Ez is nagyon erősen kapcsolható a hagyományokhoz, mert ez teljesen természetes része volt a mesemondásnak, és vallják, hogy ez most is így van, ezt kell a pedagógusoknak megtanulniuk, fejleszteniük. A képzéseken bátorítani kell őket, és sok beszámoló alapján kimondható, hogy bevált a módszer ezen része, hiszen a pedagógusok visszajelzéseik alapján a gyermekek sokkal könnyebben zökkentek vissza a mesébe egy váratlan történet után, ott maradnak, nem kalandoznak el, a mese fonalával haladnak.

Hagyományból merített az is, hogy szabadon ki lehet kérdezni a meséből, és a hallgatóság is bátran beleszólhat, hiszen régen is így születtek és terjedtek a mesék. Régi időkben leggyakrabban felnőtt mesélt felnőtteknek, szórakoztatott történeteivel, a hallgatóság pedig bátran beleszólt és olykor kritizált is. Mesemondó hagyomány a felnőtt-gyermek kapcsolatban is tökéletesen működött, hiszen a gyermek sokszor kételkedik abban, amit a felnőtt mesél, nem érti, rákérdez, ilyenkor egy intim párbeszéd alakul ki a mese közlője és hallgatója között, a kérdések válaszokat kapnak, semmi sem marad megválaszolatlanul.

A hagyományos mesélés szükségességével teljes mértékben egyetértenek, ők viszont szerettek volna az előbbi mellé egy embertől emberig ható szabadságot megteremteni, amit egy pedagógus a gyermekekkel adott időpontban meg tud élni. Próbálják ösztönözni azokat a pedagógusokat, akiket valami akadályozza a megújulásban, esetleg nem ismerik azt az újat, ami előrébb vihetné pályájukat, így inkább csak megragadnak a „minden évben ugyan azt” tematikánál. Időszakos kiadványaik is ebben nyújtanak segítséget, hiszen minden kiadványban több mese, dal, játék és több megvalósítási lehetőség/javaslat található, így az év adott időszakában is van lehetőség többféle formában foglalkozni a témával, illetve minden évben elővehetők és változtathatók az előző évi anyagok.

2.4. A módszer népszerűsítésének lehetőségei

Sok-sok évnyi kutatómunkát jelent egy adott mese alapos feldolgozása, ezekből a kiadványok megírása. A két alapító abban próbál segíteni a kiadványaikkal, hogy megkönnyítsék a pedagógusok munkáját, a rengeteg kutatómunkától megkíméljék őket, arra törekednek, hogy a legkönnyebben használható ötleteket és lehetőségeket megadják, hogy a módszertan használói később is felismerjék ezeket egy-egy mese szövegében.

Nehéz eljutni egy mese elolvasásától és felolvasásától az élőlövás mesélésig, hiszen először még nagyon nehéz kiszűrni, hogy mik a rögzült elemek, mi a mese fő vonala. A Pompás kiadványok ebben nyújtanak segítséget, illetve az online és személyes képzések is támogatják a pedagógusokat, hogy később önállóan is képesek legyenek egy-egy mese kapcsán megtalálni a hozzá tökéletesen illő és kapcsolódó dalokat és játékokat. A képzések több népmese feldolgozását ölelik magukba, egy képzés nem csak egy adott népmesével foglalkozik, így a képzés elvégzését követően a pedagógusok több népmeséhez tudnak módszereket, anyagokat.

Lehetőség van intézményi képzésre, ahol az intézményben dolgozó pedagógusok vehetnek részt, saját, ismert környezetükben ismerkedhetnek meg a módszerrel.

Felnőtt mesekörökre is van lehetőség, ahol egyes meséket felnőtt szemmel szemlélve elemeznek végig együtt a résztvevők az alapítókkal.

Ezek az alkalmakon nagyon sok olyan részletre fény derül, amit lehet, hogy a pedagógus/szülő egyedül nem is fedezne fel, pár elolvasás után sem gondolna rá. Egymás meghallgatása és az együtt gondolkodás, ötletelés kiváló segítséget ad a pedagógusoknak és a szülőknek, hiszen egymástól tanulni sokkal jobb és könnyebb, mint papírból.

2.5. Az óvodai tevékenységi formák és a Pompás Napok módszer

Fontos arról is beszélni, hogy az óvodai tevékenységformákba mennyire illeszthető bele ez a módszer, mennyire kapcsolódnak össze a tevékenységek a Pompás Napok módszertanával.

Az alapítók igyekeznek a teljes komplexitásra törekedni, arra, hogy minden mindennel kapcsolódjon. Természetesen ki lehet hegyezni egy-egy tevékenységre, így az nagyobb hangsúlyt kap, de mégis részt vesz az összes tevékenységi terület a komplex folyamatban.

2.5.1. A „Csillagszemű juhász” című mese példája

Boglárka példája a „Csillagszemű juhász” című mese volt. Néptáncpedagógusoknak tartott képzésüknél szükség volt a megírt feldolgozás átdolgozására, hiszen nagyobb hangsúlyt kellett fektetni a mozgásra. Rájöttek, hogy nem kell teljesen átírniuk, nem szükséges új dolgot odavinniük, hanem azon kell gondolkozniuk, hogy hogyan tudnak a mese elé, közbe, és utána betenni olyan elemeket, amik sokkal inkább mozgással telítettek.

Rebeka a kitalált módokat is elárulta nekem. A mozgás akkor is mozgás, ha mozog a szánk, hiszen a nyelv is egy ritmus, a ritmusokon keresztül pedig újabb kapcsolódási pontokat tudunk találni.

- A mesében a katonák el akarják vinni a juhászt, neki azonban megvan a saját ritmusa a botjával, „két lépés, egy koppanás”. Ez a ritmus akár a mesére motiváló, mesére hívó is lehet, a mese kezdete előtt ezzel a ritmussal játszhatunk, vagy mehetünk a mesehallgatás helyszínére. Így megszületett egy rávezető mozgásos tevékenység is.
- A mese közben, a lépések és a koppantás megjelenésekor is felállhatunk a gyermekekkel és eljátszhatjuk, ez nem tér el a mesétől, hiszen a juhász is ezt teszi az út során, illetve lehetséges, hogy pont eltelt már annyi idő, hogy a mese ülve hallgatása során igénylik is a gyermekek a mozgást.
- A medve szeme közé nézve a juhász eléri, hogy a medve hátráljon a mesében, ezt is játékosan lehet szemléltetni, játékot lehet belőle alakítani.

A gyermekek párosával állhatnak, egyikük a medve, másikuk a juhász, szemmel, mimikával kell elmozdítaniuk egymást, érintkezés nélkül.

- A szördisznók a furulyaszóra táncolni kezdenek a népmesében, így két lehetőség is fennáll: a gyermekek a mese közben is felállhatnak táncolni, mintha ők lennének a szördisznók, a pedagógus furulyaszóval kísérheti, vagy a mese után is megragadható az alkalom, például „Szerintetek hogyan táncoltak a szördisznók?” kérdéssel.
- A mesemondó az előszavas mesélés során teljes testével is jelen lehet, mozoghat előre, hátra, dülöngélhet, a gyermekek pedig utánzással, lemásolva a pedagógus mozgását, ők is előre-hátra fognak lépni, dülöngélni.

2.6. Népmesék kiválasztása

A népmese választás nagyon fontos, így kérdésem erre is irányult, mi alapján, hogyan választanak mesét újabb képzéseik, kiadványaik megálmodásához.

Többféle szempont is előkerül, amikor népmesét kell választaniuk. Előre meghatározzák, hogy mi a tevékenység pedagógiai célja: bátorságnövelés, önbizalom erősítés, csoport összekovácsolása, jeles nap, hagyományörzés stb. Fejlesztési céljai is lehetnek, például részképességek fejlesztésére is irányulhatnak. Mindig végiggondolják, hogy mire fókuszál a népmese tevékenység, ezáltal le is szűkül a kör, hogy milyen népmesékből választhatnak.

Minden alkalommal több meseszöveget is végigolvasnak, végül azt választják ki, amelyik a leginkább megfelelő. Az előszavas mesélés miatt egy mese többszöri elmondás esetén sem lesz ugyan az, mint az előző mesélés során, hiszen kétszer ugyan úgy senki sem tudja elmesélni fejből, a mozdulatok, a mimika mindig eltérő lesz, különböző tevékenységek becsatolásával pedig még inkább megváltozik a mese elmondásának stílusa. Ezek a népmesék születésekor is így voltak, sosem mondták el a történeteket többször ugyan úgy, hiszen nem is tudták volna, szájról szájra terjedt a szöveg, változott az előadás módja. A magyar népmesekincstárunk hatalmas, így elég nehéz lenne kimeríteni azt. Más népek meséivel is foglalkoznak, dolgoznak, de a fő fókusz a magyar népmeséken van. A kiadványok között népmese-gyűjtemények is megtalálhatók, azokban sokszor az is éppen egy szempont, hogy megmutassák, más népek meséiben hogyan jelenik meg az adott téma. Az „Állatmesék” gyűjtemény éppen ilyen, kifejezetten a világ négy sarkából választottak, tudatosan. A munkájuk mégis körülbelül 80-90%-a magyar népmesékre épül, ezekhez tudnak megfelelő népdalokat és népi játékokat kapcsolni. Egy eszkimó mesénél például elég érdekes lenne, ha magyar népdal lenne hozzá kapcsolva, nem jellemző ezért, hogy más népek meséit ilyen komplex módon kidolgozzák.

2.7. A módszer használata az óvodás- és a kisiskoláskorúak esetében

A korosztályi mesefeldolgozási különbözőségekre is kíváncsi voltam, hiszen a Pompás Napok csapata óvodás és kisiskolás korosztállyal egyaránt foglalkozik.

Tapasztalataik azt mutatják, hogy ugyanazzal a népmese feldolgozási módszerrel megtudják szólítani a legkisebbeket és egészen a 10 éves korú gyermekeket is.

Figyelembe szokták azonban venni, hogy éppen milyen korosztály az, akikhez készítik a tevékenységi terveket, meseválasztásban, mondókák választásában törekednek a korosztály ismeretanyagát felhasználni. Javasolni szokták, hogy ha teljesen új mesét szeretnénk megismertetni az adott korosztállyal, akkor minden más, a tevékenység keretébe bekerülő anyag (dal, játék, mondóka) ismert legyen a gyermekek számára, mert az lesz a mese megtartó ereje. Mesével is taníthatunk új dalokat, mondókákat, játékokat, akár új szavakat is, ilyenkor célszerű ismert mesébe szőni ezeket, mert a mese ismerete válik megtartó erővé, sokkal inkább tudnak a gyermekek az új ismeretek megszerzése mellett visszatérni a mese fonalához.

A kisebbeknél csupán az ismétlődő részek gyakorisága az, ami különbözik olykor, mert így a kisebb gyermekek időről-időre jobban tudnak kapcsolódni az egész népmese tevékenységhez. Több visszatérő elemet kapcsolhatunk bele a figyelemfelkeltés szempontjából.

A „Csillagszemű juhász” mesében például a Fickó kutya füle minden egyes alkalommal meg van vakargatva a lépcső tetején, esetleg a kiskutya megjelenítése, mint tárgyi alkotás mesemondás közben (fonalból). A kisebbeknek jó pihenési lehetőség a kutya többszöri visszatérése, megvakargatása, hiszen fellélegezhetnek a történetből pár másodpercre, majd, mivel a kutya is a történet résztvevője, vissza tudnak térni a meséhez.

A nagyobb korosztálynak nem feltétlenül szükséges mindig megemlíteni, úgymond megállni a történetben a Fickó kutya segítségével, hiszen ők már szépen tudnak haladni a mese fonalával hosszabb ideig is. Vicceket érdemes hozzacsatolni nekik, amivel még élvezhetőbbé válik számukra. Korosztályi ajánlást minden feldolgozásukhoz adnak, pedagógusoknak és a szülőknek is nagy segítség, hogy lássák és érzékeljék ezeket az életkori határokat, alakítsák korosztálynak megfelelőre.

2.8. A mesemondás fontossága

Tudjuk, hogy a mesék nagyon fontosak, mind a gyermekek, mind a felnőttek számára, de mégis miért? Kíváncsi voltam hogyan vélekednek erről a Pompás Napok alapítói.

A mesemondás nem feltétlenül az esti elalvásban segít, hanem inkább egy olyan belsőséges tér jön létre ott, mesemondó és hallgató között, ahol a gyermek szabadon meg tud nyílni. Nem csupán saját gyermekkel, csoportba járó gyermekekkel alakulhat ki, hanem akár idegen gyermekekkel is, hiszen számtalanszor történik meg, hogy a mese közben vagy után a gyermekek elmondanak az életükből bizonyos történeteket, amelyeket a mese idézett fel bennük. Ez segít a gyermekeknek, hogy kiadják magukból boldogságukat, félelmeiket, szomorúságaikat stb., a mesemondó pedig biztos lehet benne, hogy a gyermekek biztonságban érzik magukat. Úgy gondolják, akkor igazán jó mesemondás, ha ez történik. A klasszikusnak gondolt esti mesemondás is létezik és jó is, ahol a cél a gyermek elalvása, mégis úgy tapasztalják, hogy ez kevésbé szokott működni, inkább ott is egyfajta bizalmi légkör alakul ki. Érdekes és nagyszerű szakmai kérdés az, hogy a délutáni pihenőhöz miért használják az óvodákban a mesét, hiszen, ha egy élőszavas mesetevékenység van, az teljesen más helyzetet hoz magával. A felolvasott szövegnek a hangsúlyozások mellett is van egy ritmusa, míg az élő szónál sokszor lelassulunk és meg is szaladunk, így sokkal hullámzóbb az egész mesemondás. A ritmus monotonitása hozhat egy kisebb pihentető, elengedő magatartást magával, ezért is fordulhat elő, hogy a mese közepén már alvó gyermekeket láthat az óvodapedagógus.

2.9. Visszajelzések

Érdekelt, vajon milyen visszajelzéseket kapnak, mind a kiadványaikkal, mind a képzéseikkel kapcsolatban, ezeket hogyan dolgozzák fel és hasznosítják a jövőben.

Mindenféle visszajelzéssel találkoztak már. Képzéseik után ők maguk is kérnek visszajelzéseket a résztvevőktől, a nagykövetektől folyamatosan. Körülbelül az összes visszajelzés az, hogy szárnyra kapás történik a pedagógusok részéről, abban, amiben eddig gúzsba kötve érezték magukat, – számtalan oka lehet annak, hogy eddig ez miért nem történt meg – itt megerősítést és bátorítást kapnak, aztán amint elkezdik a gyermekeknél is alkalmazni, azt látják az alapítók, és azt is jelzik vissza nekik, hogy olyan gyermekek is elkezdtek a meséhez kapcsolódni, akiket eddig esetleg folyamatosan a külső körön szaladgáltak, zavarták a mesemondást. Ez nagyon jó érzéssel tölti el azokat a pedagógusokat, akik ebben benne vannak, hiszen teljesen új dimenzióját élik meg innentől kezdve az ilyen típusú tevékenységeknek.

A szülőktől is érkezik visszajelzés, igaz kevesebb, hiszen velük nincs annyi közvetlen kontakt, de aki ellátogat a képzésekre, ugyanezeket a visszajelzéseket adja.

A pedagógus szülők sokszor elmondják, hogy először otthon a saját gyermekeikkel próbálták ki a képzéseken elsajátított módszereket – főleg a pandémiás idő alatt – és fantasztikus gyermeki reakciókról és figyelemtartásról számolnak be.

A módszertan kapcsán tehát eddig csak pozitív visszajelzések érkeztek. Negatív visszajelzés a képzéseknél fordult elő vicces formában, hiszen a képzésekben vannak olyan modulanyagok, amiket a két alapítónak jóvá kell hagyni, mielőtt a résztvevő tovább haladhat, itt kaptak már olyan visszajelzést, hogy próbálják meg kicsit hamarabb jóváhagyni, mert szeretnék haladni a képzéssel (1-2 nap a jóváhagyási idő).

A gyermekek véleménye általában ott helyben, az általuk tarott tevékenységeknél kiderül, hiszen ők nem azt mondják, amit hallani szeretnének, teljesen őszintén elmondják gondolataikat, érzéseiket. A gyermekek szeretik a Pompás Napok módszert, szeretnek a mese közbe énekelni, táncolni, játszani. Szeretik, hogy nem rájuk szólnak, hanem játékosan térítik vissza a figyelmüket.

2.10. Kiadványok egyedisége

A többi módszertani kiadványhoz képest miben lehetnek mások a Pompás napok kiadványok? Mi teszi egyedivé?

Komplexitásában biztosan más, abból kifolyólag, hogy a módszertan, amit a gyakorlatban is alkalmaznak és tanítanak komplex, ezért a kiadványaikban is ezt igyekeznek hangsúlyozni. A mesegyűjteményük is abban más, mint a többi, hogy 'más szemüvegen keresztül', más gondolkodásmóddal kezdték el ezeket a meséket összegyűjteni, nem mindenáron a jól megszokott és ismert meséket választották az adott témakörhöz vagy ünnephez, jeles naphoz. Mindig próbálnak a látott igényekre reagálni, egyes területekhez a hiányzó ötletekkel segítséget nyújtani.

Fontos, hogy ne a gondolkodásunk alapján talált első egyezést illesszük össze, hiszen legtöbbször csak a szavak szintjén van egyezés, pedig érdemes a dalok, mondókák igazi értelmét, játékát, dominanciáját megnézni.

Ebben lehetnek mások a Pompás Napok kiadványok, minden kapcsolódási pont mögött nagyon komoly átgondolás van. Mivel a legtöbb pedagógusnak erre nincs sok ideje, főleg nem napi és heti szinten, hogy ilyen mélységekbe bocsátkozzanak, hiszen ezer más dolguk is van mellette, ezért készítették el a kiadványaikat, hogy ha ezeket előveszik az intézményi tevékenységek előtt, akkor már nem kell szoros kapcsolódási pontokkal rendelkező dalokat, mondókákat, játékokat keresniük, nem kell sokat gondolkodniuk ezeken.

Ők megtették ezt a gondolkodást és kutakodást a pedagógusok helyett, és abban a témában adott módszertani kiadványban szereplő ötletek teljesen jól helyt állnak.

Egy szóval megfogalmazva: érzelem. Érzelmesen nyúlnak minden témához, mert nagyon szeretik ezeket a témákat, jó érzéssel tölti el őket az ezekkel való foglalkozás. Ez az érzelmi törődés az összes kiadványukban és képzéseikben benne van.

A komplexitás a 45 órás képzésben is benne van, hiszen olyan sokrétűen van összeállítva az online anyag. Az volt a céljuk, hogy a résztvevő ne unja a képzést, törekedtek arra, hogy a lehető legtöbb területet megmozgassák. Van benne dal, videóanyag, szöveg, humor, képi anyag, tehát sok területet felhasználnak és alkalmaznak.

Ez a komplexitás, ami megjelenik egy fókusztema körül, pont azt szolgálja, hogy ahhoz, hogy az ember jól tudja megvalósítani az elképzeléseit, ahhoz ezeken a területeken, amikre a népmese tevékenység/foglalkozás épül, rendelkezzen már némi munícióval. Szükség van egyféle darabszámbeli rálátásra is, pont a fentebb leírt példák megelőzése érdekében.

2.10.1. „Nemcsak a szavak szintjén” – példák az egyezésekre

Madarak és fák napja:

Nem arra törekednek, hogy bármi jó, amiben fa vagy madár van, nem csak a szavak szintjén törekednek az egyezésre, hanem mindennek mélyebben utána néznek, kapcsolódási pontokat keresnek az egyes területi lehetőségek között. Környezeti kapcsolódási pontjai vannak ennek a jeles napnak, így alaposabban mögé kell nézni a daloknak, játékoknak.

Húsvét:

Sokan használják húsvéti készülődésnél a „Kinn a bárány, benn a farkas” kezdetű játékos gyermekdal. Hiába szerepel benne a bárány, a dalnak semmilyen kapcsolódási pontja nincs a húsvétal, teljesen más a dinamikája. A szöveg és a hozzá kapcsolódó játék előhozza, ami valójában van benne: egy egyfajta menekülést, félelmet, hogy megesz a farkas, ezért menekülni kell. A gyermekek ezt az intenzitást élik meg közben, egyáltalán nem a húsvétot. Itt az elkapás, a kergetés a domináns, nem maga a bárány, mint húsvéti jelkép.

Tulipánból lett királyfi című népmese:

Sokszor előkerül a népmese kapcsán a „Bújj, bújj zöld ág” kezdetű játékos gyermekdal. Adja magát a meséből a bújócska játék, viszont ebben a dalban csak a szó szintjén van benne a „bújj”.

Valójában nem konkrét bújócska játék történik (valaki elbújik, a másik megkeresi), hanem kapu alatti átbújás jelenik meg a dalban. A mesében a királyfinak háromszor kell elbújni a királykisasszony elől úgy, hogy ne találja meg.

2.11. Kiadványokban érintett területek

Kiadványaik sokszínűek, alaposan átgondoltak és felépítettek. Sok kiadványukat már én is olvastam, mégis kíváncsi voltam, melyek azok a területek, amelyeket minden kiadványukban igyekeznek érinteni.

A mozgás, a dal, a tárgyalkotás – szinte minden kiadványban egységesen megjelennek, ezektől válik egy népmesetevékenység igazán interaktívvá.

Tapasztalataim alapján a gyermekek kedvelik azokat a mesetevékenységeket, amelyeknél nem csupán a mese után van lehetőségük énekelni, táncolni, játszani, alkotni, hanem a történet közben is megtehetik ezt. Először még csak ösztönből, most viszont már az előző tapasztalatokra építve igyekeznek az alapítók minden meséhez találni különböző tevékenységeket, melyeket szabadon lehet a mese előtt, közben és után is végezni.

2.12. Részképességek fejlesztése

Vajon minden interaktív alkalommal és kiadványírásnál célként kezelik a részképességek fejlesztését?

Gondosan ügyelnek arra, hogy a kiadványaikban adott ötletek és megoldási javaslatok, ne csak szórakoztatóak legyenek a gyermekek számára, hanem egyben fejlesztőek is. A részképességek fejlesztését ők is nagy feladatuknak tekintik, hiszen ezen területek elsajátítása fontos minden ember számára, legfőképpen óvodás korban. Az interaktív alkalmak – mind pedagógusoknak, mind gyermekeknek tarott – szintén alaposan felépített ötletsorozatból állnak. A felnőttek számára szervezett mesetevékenységek felépítésükben megegyeznek a gyermekekével, kiegészülve az esetleges magyarázati és ötletelési résszel.

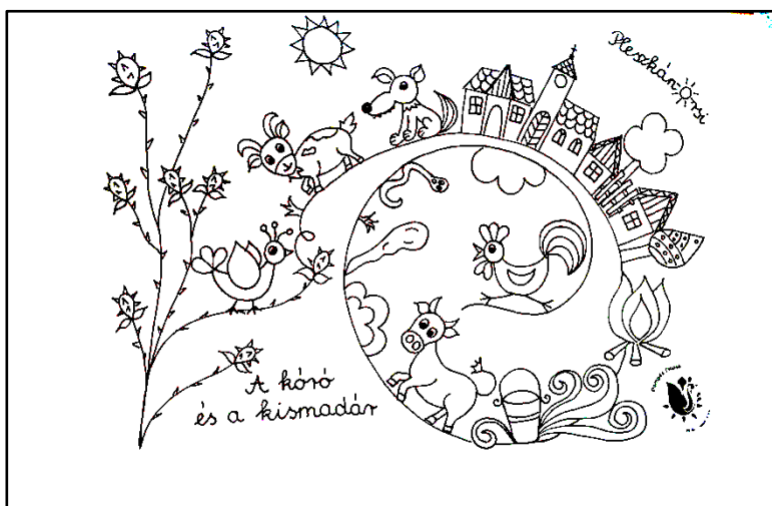
A nagymozgások részképesség-fejlesztése minden kiadványukban fellelhető, hiszen minden meséhez tudunk járást, futást, csúszást, mászást stb.-t kapcsolni. Kiválóan fejleszti eme részképesség-területet a meseösvény, amely során egy ösvény végig járásával, helyszínek érintésével, játékos, akár mozgásos feladatok végrehajtásával lehet végig haladni az úton és eljutni a célig, a mese végéig. Kialakított meseösvényeket általában már a gyermekek által ismert mesékhez készítik, hiszen könnyebb úgy különféle feladatokat megoldani, ha már tisztában vagyunk az alaptörténettel.

A népmeséknek köszönhetően bele is szöhetünk plusz megoldandó helyzeteket. A királyfi legtöbbször gyalog az erdőben vagy egy hosszú úton igyekszik eljutni céljához, ilyen alkalmakkor a gyermekek akár ugrálva vagy egyensúlyozva is eljuthatnak oda.

A testséma, testtudat terület fejlesztése különleges módon alakulhat. Általam látott tevékenység során a fül, az orr és a száj tudatosításához segítségül hívták az ezekhez szorosan kapcsolódó érzékszervek fontos feladatát. „Milyen hangot hallhatsz, ha a királyfival az erdőben sétálnál? Milyen illatokat vagy szagokat érezhetsz? Ízeket érezhetünk, milyeneket?”

Téri tájékozódás fejlesztése során egyik legnagyobb feladat az irányok, és a jobb-bal elsajátításának segítése. A mesékbe számtalan helyen beleszőhetők az irányok gyakoroltatása. Merre indult? – Előre, jobbra, balra. Hol aludt a legény? – Fa alatt, mellett stb.

A vizuális percepció és emlékezet fejlesztésére is szolgálnak a mesetérképek és a mesekártyák. A gyermekek ezek segítségével követni tudják a mese fonalát, rögzíteni a szereplőket, helyszíneket. Később a kártyák és a térképek segítségével könnyebben fel tudják eleveníteni az egész mesét.

2. Mesetérkép és mesetérkártyák

A mesekártyákkal a vizuális időrendiség nagyfokúan fejleszthető. A kártyák segítségével a gyermekek mese közben is láthatják a szereplők és a helyszínek időbeli megjelenését, később pedig ők maguk is újra sorba rendezhetik azokat. A rajzolt képek segítséget nyújtanak a gyermekeknek a visszaemlékezéshez.

A beszéd területén is fejlesztő hatásuk van a mesekártyáknak, hiszen a gyermekek saját mesét is szöhetnek. Ilyenkor a fantáziájuk szárnyalni kezd, ezzel párhuzamosan pedig változatos szókinccsel mesélni kezdenek.

Kerek történeteket szönek az ismert meseszereplőkkel és helyszínekkel. Sokszor meg is változik az egy-egy kártya, hiszen az általa kitalált szereplőhöz vagy helyszínhez egy adott kártya hasonlít a legjobban, ilyenkor szabadon átírják a kártyán szereplő dolgot.

A beszédhallás szorosan összekapcsolódik a beszéddel. Kisebb gyermekeknél gyakori játék a mesekártyákon szereplő személyek, állatok és helyek pedagógus utáni megismétlése. A kártyák segítségével a gyermekek nem csak mesebeli (sárkány, boszorka, üveghegy), hanem a valóságban is létező embereket, állatokat, helyeket és tárgyakat ismerhetnek meg.

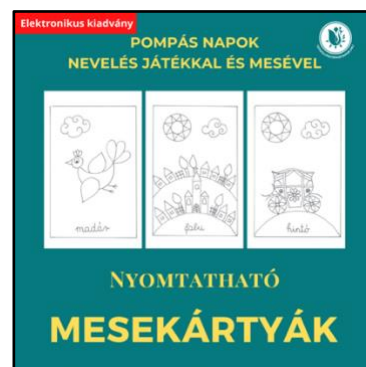
3. Meseszövs mesekártyákkal

Az időérzékelés talán az egyik legnehezebben elsajátítható részképesség, így az időt csupán említés szintjén tudják belecsempészni a mesékbe. A gyermekek óvodáskor végére sem jutnak el teljes mértékben az idő alapos ismeretéhez, kisiskoláskorban jellemzőbb a képesség kialakulása.

A keresztcsatornák fejlesztését a mesében esetlegesen szereplő eszközök bevitelével nagyszerűen el lehet érni. A gyermek egyszerre látja, hallja és tapinthatja például a furulyát. Nehéz mesei szereplőket és eszközöket bevinni a csoportszobába, de mindent, amit lehetséges, megpróbálnak a gyermekek elé helyezni és megmutatni.

A figyelem vizuálisan és auditívan is bevihető egy mesetevékenység keretei közé. A mesekártyákat már ismerő gyermekek körében népszerű a saját kártya készítése. Sokszor ugyan azokat az elemeket másolják át, ami az eredeti kártyán is megtalálható. A kártyákat a pedagógus/szülő fekete-fehér, nyomtatható változatban is meg tudja vásárolni, így a gyermekek színezőként is használhatják őket.

Az auditív figyelem a hangok észlelésén keresztül valósul meg, így a mesében szereplő hangokat (állatok, erdő, tűz stb.) megmutatják a gyermekeknek, akár a mese közben is.

4. Nyomtatható mesekártyák

Az emlékezet fejlesztése nem mindenképpen a mese után közvetlenül valósul meg. Egy, már megismert dal vagy mondóka felidézése mese közben máris az emlékezetet tornáztatja meg. A gyermekek a mese után (akár napokkal is) képesek lerajzolni a mese történéseit. Általam is kedvelt játék a „Válaszd ki, melyik volt a mesében és melyik nem.” mesekártyákkal. A kártyákból kihelyezek párat, néhány kártyán szereplő dolog nem volt abban az adott mesében, a gyermekeknek pedig ki kell választaniuk, melyik szerepelt a mesében, melyik pedig *nem*.

A magatartás képessége is fejlődhet mesehallgatás, interaktív mesetevékenység közben. Legfontosabb elem, mint ahogy az egész tevékenység indítóeleme, a megfelelő motiválás. Minden gyermek máshogyan motiválható, így gondosan megtervezett motivációs lehetőségeket kell egy pedagógusnak/szülőnek kitalálni. Óvodai közegben, sok gyermek esetén ez nagyon fontos, hiszen minden gyermek más és más. Tudnia kell a velük foglalkozó egyénnek, hogyan közelítsen, hogyan fogja meg a gyermekek lelkét és elméjét. Az egymáshoz való alkalmazkodás a magatartás szerves része, a gyermekeket ösztönözni és tanítani érdemes a közösségi életre. Mesélés közben a gyermekek megoszthatják saját, otthonról vagy más közösségekből hozott szokásaikat, szabályaikat, ezeket egymáshoz csiszolni nagy feladat és kihívás, a mesék segíthetnek ebben, de nagy szerepe van a pedagógusnak is. Manapság egyre több az egyedül játszó gyermek, az ő bevonásuk rendkívül fontos, megsegítést igényel a társaikhoz való közeledés.

2.13. Akkreditált módszertan

A Pompás Napok módszertana akkreditált, érdekelt, mégis mióta és hogyan jutottak el idáig?

2012 óta hozzávetőlegesen 40.000 gyermekkel volt alkalmuk programokat megvalósítani. Akkreditációjuk előtt megerősödött bennük az igény, hogy a pedagógusok számára is elérhetővé tegyék módszertanukat. 2018 tavaszán kapták meg az Oktatási Hivatal akkreditációját, amely a kreditrendszeres oktatási folyamatok részévé tette az oktatási anyagokat. Így már biztosított, hogy 1 és 3 napos képzéseiken szakmailag jól megalapozottan eljussanak egyre több pedagógushoz és gyermekekkel foglalkozó szakemberhez. 2018 óta körülbelül 3.000 fő vett részt a képzéseiken, köztük pedagógusok, különböző gyermekekkel foglalkozó szakemberek, szülők, egyetemi hallgatók.

A kialakult pandémiás helyzet miatt az online térbe kényszerültek át a képzések is. A Pompás Napok népmesemódszertannak milyen képzési lehetőségek vannak online?

A járványhelyzet következtében nem tudtak intézményekbe és különböző programokra személyes jelenléttel ellátogatni, így megszületett a <https://pompasnapok.sensei.hu> internetes felületük, melyen 100%-ban online végezhetőek el a képzések, otthonról és saját időbeosztás szerint. Az online képzéseikkel akár 88 kredit is megszerezhető.

2.13.1. Online tanfolyamok

A tanfolyamok bemutatása, ára, a hozzájuk kapcsolt hivatató képek és az esetleges kiegészítő lehetőségek mind megtalálhatók az internetes felületen (<https://pompasnapok.sensei.hu>).

- „Hogyan meséljek fejből és szívből?” – Bátorító online tanfolyam pedagógusoknak és szülőknak. A tanfolyam 15 leckén keresztül kíséri végig a résztvevőket és hasznos támpontokat kaphatnak a fogalmak kibontásánál, a meseválasztás témakörében, videó- és hanganyagokban.⁹
- „Népi játékok” – Elmélet, gyakorlat, módszertan, 15 kredités online képzés. A 10 leckéből álló képzés segít a népi játékok témakörében elmerülni, mindezt otthonról és kényelmesen, saját tempóban tehetik meg a tanfolyamot megvásárlók.¹⁰
- „Népmese-foglalkozások tervezésének módszertana a Pompás Napok szemléletével az óvodában és alsó tagozatban” – 45 órás otthon végezhető képzés. A 43 leckét tartalmazó képzés a népmesék, népi játékok, népdalok és a tárgyalgatás ötvöztetésének lehetőségeit tárja fel. A tanfolyam elvégzésére az elkezdésétől számított 12 hét áll rendelkezésre.¹¹
- „Öltözködés és viseletek a népmesékben” – Online, 8 kredités továbbképzés. A képzés megmutatja, miként tudjuk óvodában és alsó tagozatban az öltözködés témát mondókák, dalok, mesék segítségével feldolgozni. A népviseletek témakörére is kitér. A tanfolyam elvégzésére 3 hét áll rendelkezésre. A népviselet napja április 24, de egész évben érdekes és izgalma téma lehet.¹²

⁹ <https://pompasnapok.sensei.hu/tanfolyam/hogyan-meseljek-fejbol-es-szivbol-batorito-online-tanfolyam-pedagogusoknak-es-szuloknek-b-2020-000139/> Utolsó letöltés: 2022. 04. 01.

¹⁰ <https://pompasnapok.sensei.hu/tanfolyam/nepi-jatekok-elmelet-gyakorlat-modszertan/>

Utolsó letöltés: 2022. 04. 01.

¹¹ <https://pompasnapok.sensei.hu/tanfolyam/nepmese-foglalkozasok-tervezesenek-modszertana/>

Utolsó letöltés: 2022. 04. 01.

¹² <https://pompasnapok.sensei.hu/tanfolyam/tanfolyam-letrehozasa-a-sensei-ben-minta/>

Utolsó letöltés: 2022. 04. 01.

- „Érzelmések táborvezetői képzés a Pompás Napok módszertanával” – Online. A képzést nem csak táborot szervező szakemberek végezhetik el, nyitottak az érdeklődők felé is, akik kíváncsiak a tanfolyamra, esetleg más formában használnák fel az ott tanultakat. 2022. április elején kezdődik a képzés, saját időbeosztás szerint lehet haladni a leckékkel, de május elejéig fogadnak jelentkezéseket. Az online leckék befejezésének határideje 2022. május 31.¹³

2.14. Pompás Nagykövetek

A Pompás Napok módszertan rendelkezik Pompás Nagykövetekkel, szerettem volna megtudni, mégis mit jelent ez, mire szolgál.

A nagykövetek olyan szakemberek, elsősorban pedagógusok, legfőképpen óvodapedagógusok (de már vannak tanítók, meseterapeuták, kulturális szakemberek is), akikkel már előzetesen találkoztak az alapítók, online vagy személyes formában. Nem a pedagógusok jelentkeznek nagykövetnek, hanem *Boglárka* és *Rebeka* választja ki őket. Általában több képzésen is találkoznak az egyénnel, több kiadványt is megrendelnek, tehát látszik, hogy elköteleződnek valamilyen szinten a módszertan iránt. Személyes benyomások kialakulása után a két alapító ezeket megbeszéli, és eldöntik, hogy a személy alkalmas lenne Pompás Nagykövetnek.

Eleinte a nagykövetek feladata csak a módszer népszerűsítése, hír terjesztése lett volna, cserében ingyenes kiadványokat, szakmai támogatást kapnak, ha szükség van rá.

A Pompás Nagykövetek az ország különböző pontjain élnek, így ezt a rendszert is a pandémia indította be igazán. Egyre többet tudtak találkozni az online térben, ahol a távolság nem minősült akadállyal. Zoom felületen összekapcsolódtak, így egy nagyon jó közösség kezdett el formálódni a 2-3 hetente megtartott online találkozók mentén.

Odáig fejlődött a nagykövetségi rendszer, hogy a pedagógusok műhelymunkákat hoznak létre, akiről az alapítók tudják, hogy egyes területen kiemelkedők, azokkal külön is találkoznak, akár kisebb csoportokban is és együtt dolgoznak a Pompás anyagokon. Folyamatosan formálódik az, hogy melyik nagykövet melyik területen kiemelkedő.

Egy egymást nagyon támogató női közösség alakult ki, erre nem is gondoltak az elején, de nagy örömeikre ez is megvalósult. A sok viccelődés mellett sokszor nagyon mély tartalmú dolgok megosztása is történik.

¹³ <https://pompasnapok.sensei.hu/tanfolyam/erzelmesek-taborvezetoi-kepzes-a-pompas-napok-modszertanaval/>
Utolsó letöltés: 2022. 04. 01.

Mára már napi szintű aktivitás van a nagykövetek és az alapítók között. Aktívan egymás felé is nyitnak a követek, sokszor az alapítók jelenléte nem is szükséges, egymástól segítséget kérnek és egymásnak segítenek, tanácsokat adnak, közösen ötletelnek. Ez a támogató közeg nagyban segíti azt a pedagógust is, aki például a munkahelyén nem tudja kivel megosztani a szakmai és a Pompás dolgait. Lelkileg és szakmailag is nagyon támogató ez a kis közösség.

2.15. Módszer megismerése az óvodák és a szülők számára

Az óvodák és a szülők mind azért tevékenykednek, hogy a gyermekeknek a lehető legjobb fejlődést biztosítsák. A módszertanok megismerése azonban nem könnyű, mégis hogyan tudnak megismerkedni egy új módszertannal?

A személyes ajánlás nagyon fontos, a Pompás Napok alapítói látják, hogy ez működik a módszertanuknál. A szülők legtöbbször az óvodapedagóguson, tanítón keresztül ismerik meg a Pompás Napokat. Az internetes platformok nagyon erősek, hirdetések mutat a képzésekről, a mesetár elérhetősége is sok helyen megjelenik. Termékértékesítés is elkezdődött, tehát sok helyen a termékek által is megismerkedhetnek a módszertannal. A blog, a cikkek folyamatos írása nagyon sokat segít a megismerésben.

A mesetár és a játéktár pont ebből a célból jött létre, hogy a pedagógusok és a szülők egy jól megválogatott anyagra támaszkodhassanak.

3. Pompás pedagógusok – kérdőívelemzés

3.1. A kutatás keretei

Kérdőíves kutatásom célcsoportjában azok a pedagógusok álltak, akik valamilyen formában már részt vettek Pompás Napok képzésen, így egy zárt internetes csoport tagjai lehettek, ahol további tanácskozás és kapcsolattartás valósulhat meg. A kérdőív egyaránt tartalmazott nyitott és zárt kérdéseket, illetve teljesen anonim módon történt a kitöltés, semmilyen beazonosításra alkalmas adatot nem kértem. Arra kerestem a választ, hogy a már képzést elvégzett pedagógusok mennyire látják és tapasztalják a részképességek fejlődését a Pompás Napok módszerrel. Kérdőívemet a Pompás Pedagógusok elnevezésű zárt közösségi oldalon található csoportban osztottam meg 2021. november 4-én. A kérdőív kitöltésére 2022. január 3-ig volt lehetőség.

Az első négy kérdésem a demográfiai adatokra kérdezett rá – nem, életkor, pedagógiai pályán eltöltött évek száma, munkahely/gyakorlóhely települési elhelyezkedése.

Ezután következtek a Pompás Napok módszerhez kapcsolódó kérdéseim, mint, hogy a pedagógus mióta tagja a Pompás Napok közösségnek, azaz mikor ismerkedett meg a módszerrel, végezte el az első képzést; ezt a képzést hasznosnak találta-e; használja-e a módszerrel való mesélést; fejlesztő hatást tapasztal-e.

Következő célzott kérdésem a részképességek fejlesztésére kérdezett rá, a módszer az adott részképességet milyen szinten fejleszti.

Fontosnak tartottam azt is megkérdezni, hogy a gyermekek mennyire kedvelik ezt a fajta mesélést, hiszen értük és miattuk született meg a Pompás Napok.

A komplexitás jellemző erre a módszerre. A pedagógusok számtalan tevékenységet felhasználhatnak, belevihetnek a mesélésbe, erre irányult a 11. kérdésem.

A gyermekeknek szívesen mesélő pedagógusnak biztosan van kedvenc meséje, a Pompás Napok módszertanával mesélőknek pedig kedvenc népmeséje. Utolsó előtti kérdésemben ezekre a népmesékre kérdeztem rá.

Záró kérdésem a módszertan alapítóinak is nagy segítség lehet, hiszen a módszertanban az esetlegesen szükséges változásokra voltam kíváncsi. Szerettem volna, hogy a pedagógusok őszintén elmondják véleményüket, de megőrizve anonimitásukat.

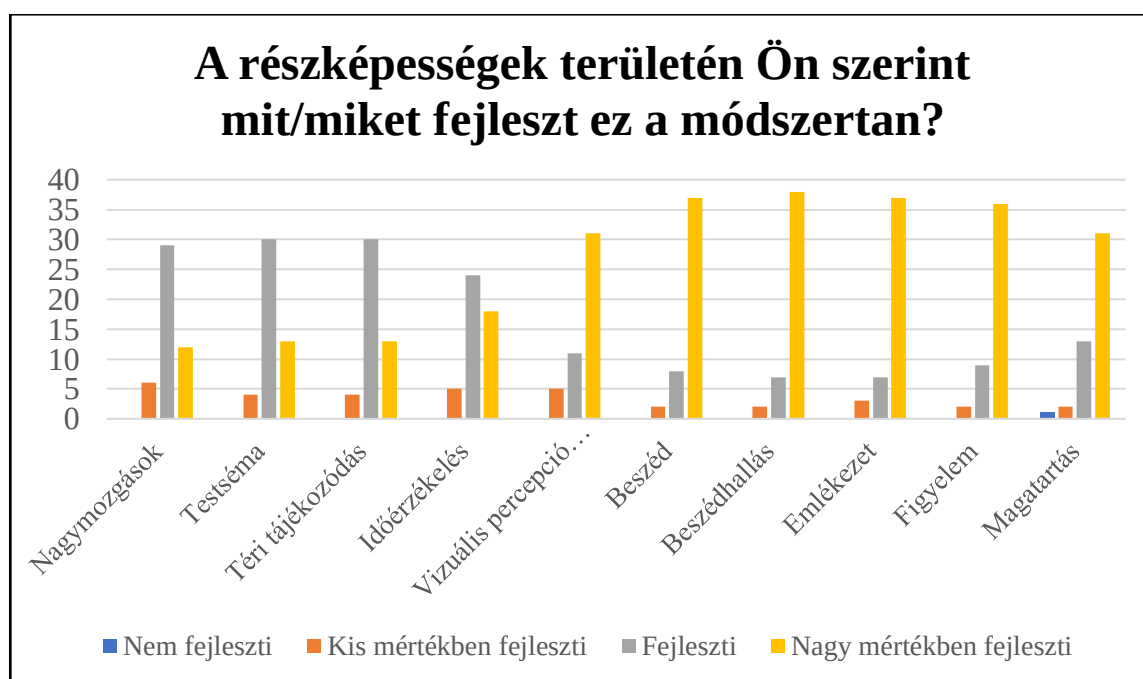
3.2. A kutatás eredményei

A kérdőívet 47, Pompás Napok képzést végzett pedagógus, illetve pedagógusjelölt töltötte ki.

1. Első demográfiai kérdésemet illetően a válaszadók 98%-a, azaz 46 fő nő, míg 2%-a, azaz 1 fő férfi.
2. A válaszadó férfi 40-50 év közötti. A legfiatalabb női válaszadó 20-30 év közötti, míg a legidősebb 60 év feletti, csupán 1 fő. A legtöbb kitöltő 40-50 év közötti pedagógus, a kitöltők 36%-a.
3. A pedagógusi pályán a válaszadók 47%-a több, mint 20 éve tevékenykedik. Legnagyobb örömmre 2 fő pedagógus egyetemi hallgató is kitöltötte a kérdőívet, akiknek már volt szerencsájük megismerkedni a Pompás Napok módszertanával. 7 személy a pályája elején jár, 0-5 éve tevékenykedik pedagógusként.
4. Utolsó demográfiai kérdésemnél beigazolódott, hogy az ország elég nagy részét bejárta már a módszertan. 14 fő fővárosi lakos és 14 fő városi lakos szánt időt a kutatásomra, de minden megadott opció érkezett válasz. Külföldi kitöltés is érkezett, így elmondható, hogy a külföldön dolgozó magyar pedagógusoknak is lehetőségük van megismerni a Pompás Napok módszertanát.
5. A Pompás Napok 2018 óta elérhető, mint akkreditált képzés, de természetesen előtte is szoros kapcsolatban és együttműködésben álltak az alapítók a gyermekekkel foglalkozó pedagógusokkal.
A válaszok 70%-a bizonyítja, hogy az akkreditáció hatalmas előrelépés volt, mind a módszertan, mind a pedagógusok számára, hiszen ennek köszönhetően több helyen és platformon találkozhattak a tanfolyamokkal, programokkal. 47-ből 33-an 1-5 év közötti időre teszik a Pompás közösségi létüket, amely véleményem szerint szorosan összekapcsolható az akkreditációval. 2 fő már több, mint öt éve tagja a közösségnek, ők nagy valószínűséggel az akkreditáció felé vezető úton is az alapítókkal együttműködve tevékenykedtek. 12 fő kevesebb, mint egy éve ismeri ezt a módszertant, ami köthető lehet a vírushelyzet okozta online térbe szoruláshoz.
6. A képzések hasznosságát tekintve olyan eredmény született, amire én számítottam. 46 válaszadó a megadott 5 szintes skálán, az 5-ös, tehát a legmagasabb értéket jelölte be, míg 1 fő a 4-es szintet.
7. A módszertannal történő mesélési gyakoriság megosztónak mutatkozik a 47 válasz alapján.

A legtöbb válaszadó hetente egy alkalommal Pompásan mesél, óvodai mesetevékenység vagy iskolai mesélése során. 10 fő, azaz 21% napi rendszerességgel alkalmazza a módszert, Pompás Nagykövetek kitöltését sejttem ezekben a válaszokban.

8. Újabb 5 beosztású skálarendszert alkalmaztam a módszer fejlesztő hatásának vizsgálatára. 40 kitöltő a legmagasabb 5-ös szinten értékelte a módszerben rejlő fejlesztési lehetőségeket, 5 fő a 4-es, 2 fő pedig a 3-as szinten jelölte meg. Elmondható tehát, hogy a kitöltők döntő többsége teljes mértékben látja a módszer gyermekekre gyakorolt hatását.
9. A részképességek tekintetében a kitöltők minden részképességi ágra külön opciót jelölhettek meg, így teljesebb képet kaphattam, hogy melyek azok a képességek, amelyeket legfőképpen fejleszt a Pompás Napok módszerrel történő mesélés.

5. Részképességek fejlesztése

A pedagógusok döntő többsége a beszéd, a beszédhallás és az emlékezet részképességek fejlesztő hatását érzik leginkább a módszer következtében.

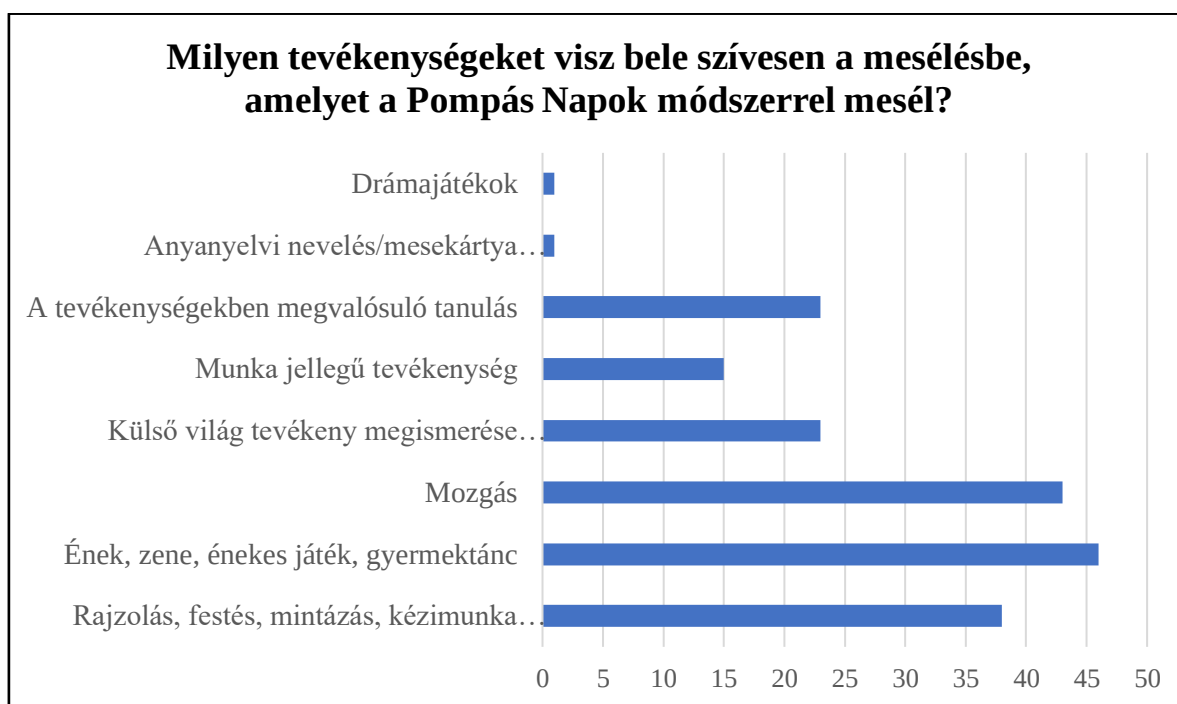
Csupán egy fő gondolja és tapasztalja úgy, hogy a magatartás nem fejleszthető a Pompás Napokkal, ami teljesen releváns lehet, hiszen mindenhol, minden gyermek más, mások a bevezethető technikák és módszerek.

10. Újabb 5-ös skálázási módszerrel szerettem volna kideríteni, hogy a gyermekek mennyire kedvelik a pedagógusuk által használt mesés módszert. Az 1-es fokozat jelölte a „Nem kedvelik” opciót, az 5-ös fokozat pedig a „Nagyon kedvelik” opciót. 87% szerint a gyermekek a legmagasabb szinten, tehát nagyon kedvelik a Pompás meséléseket. A két legkisebb fokozatnak

megadott opcióra nem érkezett válasz, így megállapítható, hogy a 47 kitöltő közelében tartózkodó és Pompás mesélést átélő gyermekek kedvelik ezt a fajta mesélési módszert.

11. A különböző tevékenységek összekapcsolása a módszertannal kérdésemnél hat választási lehetőséget jelöltem meg a pedagógusok számára és egy „egyéb”, szabadon kitölthető opciót. Ebben a kérdésben természetesen több válasz is megjelölhető volt.

A hat lehetőség (rajzolás, festés, mintázás, kézimunka (tárgyalkotás); ének, zene, énekes játék, gyermektánc; mozgás; külső világ tevékeny megismerése (matematikai vagy környezeti tartalommal; munka jellegű tevékenység; a tevékenységekben megvalósuló tanulás) közül az „Ének, zene, énekes játék, gyermektánc” a leggyakrabban összekapcsolt tevékenység a népmese módszerrel. A mozgás a következő ilyen tevékenység, amely gyakran megjelenik a Pompás mesélés közben. Két, számomra is egyértelmű, mégis a kérdőívből kifelejtett opció érkezett válasznak. Az „Anyanyelvi nevelés, mesekártya használatával is” és a „Drámajátékok” válaszok érkeztek még, amik teljesen relevánsak, csupán az én egyértelműnek tekintésem miatt maradt ki a kérdőívől. Sokan, 38-an a „Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka (tárgyalkotás)” lehetőséget is választották, a gyermekek kedvelik is a különböző vizuális tevékenységeket, így nagyon jól lehet kapcsolni egy mese feldolgozásához, vagy éppen a mese megtartó erejéhez.

6. Tevékenységek mesélés közben

12. Utolsó előtti kérdésem a kérdőív kitöltőinek kedvenc népmeséjére vonatkozott, ahol nagyon sok, összesen 25 mese érkezett válasznak. Volt olyan kitöltő, aki több népmesét is megjelölt a nyitott kérdésben. A legtöbbet említett mese, pontosan 21-szer, a „Macskacímű” című mese volt, amit nekem is volt szerencsém látni Pompás Napok módszerrel mesélve.

„A csillagszemű juhász” mese is ismertebb a Pompás kiadványoknak köszönhetően a népmesei körben, így a második legtöbb említést érte el. Nagyon sokszínű a Pompás Pedagógusok kedvenc népmesei skálája, jó látni, hogy a 47 kitöltő sem ragad le egy mesénél, hanem változatosságot igyekeznek belecsempészni a tevékenységekbe, sokszor ismeretlen mese saját feldolgozási lehetőségeit veszik számba a módszertan segítségével. A leggyakrabban említett népmesék mindegyike megtalálható valamelyik Pompás Napok kiadványban, képzéseken is gyakran előfordulnak.

7. Kedvenc népmesék

13. Záró kérdésem a kitöltők teljes anonimitás lehetőségével élve a Pompás Napok képzést végzett pedagógusok véleményét célozta meg. Módszertani esetleges változtatások érdekeltek, van-e valami ebben a módszerben, amit a pedagógusok szükségesnek tartanának megváltoztatni. A válaszok egyértelműek voltak: nem, nem szükséges változtatás.

Állandó fejlődéssel jellemezték a Pompás Napokat, így, ha változások is következnek be az alapítók részéről, a kitöltők akkor is biztosan benne, hogy kerek egész marad a módszertan.

A gyermekekhez való, saját nyelven történő szólás, a komplexitás, a mesélő személyiségének szabad bevonása, a figyelem remek megtartásának eredményei, a népi kultúra csodás megélése a módszer segítségével – pozitív visszajelzések a módszerrel kapcsolatban.

Pontos forrásmegjelölésekre érkeztek kérések, a mondókák, a dalok fellelhetőségének feltüntetésére.

Sikerült a Pompás Napok képzést elvégzett és a módszert alkalmazó pedagógusok egy részétől átfogó véleményt kapnom az egész módszertan fejlesztő hatásairól a részképességek tükrében.¹⁴

¹⁴ Minden információt továbbítottam a Pompás Napok alapítóinak, Dr. Deák-Zsótér Boglárkának és Kormos Rebekának, hogy továbbra is együtt tudjanak fejlődni és haladni a Pompás Pedagógusaikkal.

4. A Pompás és a hagyományos mesélés – tevékenységek összehasonlítása

Egybefüggő nyolchetes, egyetemi gyakorlatom során megfigyeltem két mesetevékenységet – egy Pompás Napok módszerrel, és egy hagyományos módszerrel történő mesélést. Céлом az volt, hogy komoly különbségeket találjak a két mesélési módszer között és bemutassam a Pompás mesélés fejlesztő hatásait.

Mesének a „Macskacímű” című népmesét választottuk a két segítő pedagógussal. Mindkét gyermekcsoport számára már ismert volt a mese, így egy ismétlő mesetevékenység valósult meg, viszont egyik csoportban sem volt még komplex Pompás Napok módszerrel ez a mese.

Egy általam összeállított szempontsort felhasználva vizsgáltam a két népmesetevékenységet.

	Szempontok	Hagyományos mesélés	Pompás mesélés
1.	Érdeklődéskeltés lehetőségei, helyzete, időpontja, kezdeményezés módszerei és eszközei, tárgyi szemléltetés	A pedagógus egy macskababot helyezett a szőnyegre a délelőtti folyamán, szabadjáték közben. A papírból készült virágcsokrot és a kendőt a háta mögé rejtette.	A pedagógus a délelőtti folyamán egy nagy kosárral a kezében a szőnyegre ült és egy dalt kezdett el énekelni és ismételt többször: <i>„Ha én cica volnék, Száz egeret fognék. De én cica nem vagyok, Egeret sem foghatok.”</i>
2.	Foglalkozás felépítése (tevékenységek csatolása - interaktivitás)	A gyermekek bábbal való szőnyegre csábítása után a pedagógus a kezében lévő állatról kérdezgette a gyermekeket. Miután megállapították közösen, hogy az egy macska, elkezdődött a mese. A gyermekek körben ültek a szőnyegen és hallgatták a mesét. A pedagógus a macska mesében való megjelenésekor elővette háta mögül az állatot és mintha az mondaná a Macskacímű sorait, eljátszotta a gyermekeknek. A virágcsokrot és a kendőt a mese adott részeinél elővette háta mögül,	A pedagógus a szőnyegen énekelve odavonzotta magához a gyermekeket. A kosarában a mese eljátszásához szükséges kellékek voltak: koronák, macskafülek, kalárisok, virágok és madzag, kendők, aranypálca. A gyermekek a csoportszoba rendbetétele után a szőnyegre gyűltek, kényelmesen elhelyezkedtek. A pedagógus elismételte még 2x a dalt, a gyermekek pedig énekelték vele. <i>„A pincétől a padlásig színarany palotában, színarany trónteremben ültek.”</i> – ezután a pedagógus a „Cifra palota...” kezdetű dalt elénekelté. Ezután a három királyfi és a király megnevezésénél

		ezekkel is szemléltetve a mese történéseit. A mese meghallgatása után a gyermekek a pedagógus ötletére közösen elkezdtek beszélgetni, mire van szükség egy lakodalomba. Szólánc jellegű játék alakult, hiszen a gyermekeknek az előttük sorra kerülő gyermekek szavait is meg kellett ismételni. A játék után a gyermekek elmehettek szabad játékkal játszani, de az asztalra készített lapokra le is rajzolhatták, hogy ők milyennek képzeltek el a Macskacicot, a királyfit, a palotát, a virágcsokrot, a kendőt stb. A gyermekeknek lehetőségük volt rajzolni saját elképzeléseik alapján, de színezőt is kérhettek, csupán színekkel kifejezve fantáziájukat, esetleg ki is egészíthették különböző rajzokkal, szereplőkkel.	kiválasztott négy fiúgyermeket és a hozzá kapcsolódó kellékeket átadta. (A mese további szereplőinek megjelenésekor ugyanígy történt). A legények útra eresztéséhez a király egy aranypálcával mutatta az utat. A pedagógus segítségével a királynak választott fiú meglengette a pálcát és három különböző irányba mutatott – bíróság, grófság, kerekerdőn túl. A bíró leány és a gróf leány kiválasztása. A legkisebb királyfi útját követve a pedagógus egy mondókát kezdett el mondani és sétálni, menetelni kezdtek közösen: <i>„Egy, kettő, három, négy, Te kis legény hová mész? Nem megyek én messzire, Csak a világ végére!”</i> A szereplők szövegeit a gyermekek mellé ülve, guggolva mondta el a pedagógus, szemléltetve, hogy az adott szereplő mondata. A Macskacico szerepének kiosztása. (Sok gyermek esetén a sok kiscica, akik segítenek a Macskaciconak a királyfi alvása közben a kért csokrot, kendőt elkészíteni.) A királyfi lepihenésekor az „Egyél libám, egyél már...” kezdetű dal dallamára a pedagógus énekelni kezdett: <i>„Aludj Édes, aludj már, nézd a Napot lement már. Éjfél tájban, nyolc órára esti harangszóra bimm-bamm-bamm.”</i> Eközben a kiscicákat behívja a Macskacicohoz és a királyfihoz,
--	--	--	---

			segítsenek csokorszedést, kendőszövést imitálni. (A csokornak való virágokat a gyermekek közösen kötötték össze madzaggal.) Mind a három erdei látogatásnál elhangzik a dal. A harmadik elalvásnál a Macskacica lányt átöltöztetjük királykisasszonnyá (macskafül helyett korona, kalács kerül rá). A királyfi és a királykisasszony palotába indulásakor a pedagógus újabb mondókával és tapssal hívta menetelésre a gyermekeket: <i>„Réce-ruca, vadliba, Jöjjenek a lagziba! Kést kanalat hozzanak, Nehogy éhen haljanak. Ha jönnek lesznek, Ha hoznak, esznek.”</i> A mese vége a lakodalom. Itt a gyermekek a pedagógussal körbe rendeződtek és a <i>„Házasodik a tücsök...”</i> kezdetű dalra táncoltak. A tánc jól sikerült, a gyermekek először körbe, majd párosával, végül páran egyedül táncoltak. A pedagógus magnón külön zenét kapcsolt nekik és akinek kedve volt még tovább táncolni, az bátran megtehetette. <u><i>„Itt a mese vége, eredjete ki a rétre s ott vigadozzatok”</i></u> – a mese záró mondata, a mesének és a táncnak a végét jelezte, ezután a gyermekek gyümölcsöt ettek és készülődtek az udvarra.
3.	Beszédtechnikai feladatok megoldása	A pedagógus tisztán és érthetően, artikuláltan mesélt, a hangok hosszúságát és rövidségét érzékeltette.	A pedagógus tisztán és érthetően, artikuláltan mesélt, a hangok hosszúságát és rövidségét érzékeltette.
4.	Nonverbális eszközök alkalmazása	A pedagógus arcmozgásával érzékeltette a mesében	A pedagógus teljes testével érzékeltette a mesében fellelhető érzéseket, a királyfi bánatánál a

	(testtartás, mozdulatok, gesztus, mimika)	fellelhető örömet, bánatot, meglepettséget stb. Szomorúan nézett, mosolygott, meglepődésénél szemöldökét felhúzta.	fejét fogta, szemét törölgette, meglepettségénél kezét a magasba emelte, hatalmas mosoly ült az arcára. A gyermekek utánzással lekövezték ezeket és ők is mozdulatokkal mutatták az érzéseket.
5.	Pedagógus és a gyermekek kapcsolata	A gyermekek figyelemmel hallgatták pedagógusukat, az óvónő pedig figyelt a gyermekek reakcióira, arc-mimikájukra.	A gyermekek felszabadultan utánozták az érzéseket, saját maguk találtak ki újabb mozdulatokat a történet előrehaladtával, közben pedig figyelmesen hallgatták a pedagógusuk mesélését. Az óvónő szabadon engedte a gyermekeknek, hogy ők maguk alakítsák az éppen elhangzott eseményeket.
6.	Gyermekek érdeklődése, motiváltsága, hangulata	Érdeklődve figyelték a mesélő pedagógust, nevettek és mosolyogtak, ha a mesében is ez történt.	A gyermekek közösen vettek részt egy mese eljátszásában, így az érdeklődésük végig kifogástalan volt. Hangulatukat ténylegesen a mese történései alakították, de alapvetően élvezettel figyelték.
7.	Mozgás hangsúlyossága	A gyermekek a szőnyegen ülve hallgatták végig a mesét.	A gyermekek az egész mese alatt mozogtak. Minden szereplőnek volt lehetősége mozogni, majd közösen meneteltek a mese végén a palota felé, aztán közösen táncoltak a lakodalomba.
8.	Néphagyomány megjelenítése a tevékenységbe	Lakodalmi szokások, kellékek.	Lakodalmi szokások, táncok tanulása.
9.	Gyermekek bevonódása, dramatizáltság (belépnek-e valamilyen szerepbe – ének, tánc vagy szereplő)	A gyermekek semmilyen szerepbe se léptek be.	A gyermekek énekeltek, táncoltak, szereplői voltak a mesének.
10.	Gyermekek reakcióinak kezelése, megnyilvánulásainak kezelése, gyermekek meghallgatása (mese közben, végén)	A pedagógus a mese közben figyelmesen szemlélte a gyermekeket, a mese végén elmondhatták érzéseiket és véleményüket.	A pedagógus a mese közben közelebbről és kifejezőbben látta a gyermekek érzéseit, gondolataikat pedig kimondták az adott történés közben.

11.	Szókincsfejlesztés, mondataalkotás, mondatszövés	A játékban rengeteg szó hangzott el, a legegyszerűbb háztartási eszközöktől egészen az „öltöny, bál ruha, nyakkendő, kopogós cipő stb.” szavakig. A mese után a gyermekek mondatokat fogalmaztak meg a mesével kapcsolatban.	A gyermekek új szavakat a mesébe illesztett mondókák és dalok segítségével tanulhattak. A mese után a gyermekek mondatokat fogalmaztak meg a mesével kapcsolatban.
12.	Gyermekek visszavezetése a játékba	<i>„Nagyon jó kis mesénk volt, most pedig mehetünk játszani, aki szeretne a velem is jöhet a rajzasztalhoz játszani, rajzolni”</i>	<i>„Itt a mese vége, eredjete ki a rétre s ott vigadozzatok!” „Ha kezet mosunk és megesszük a gyümölcsöt, akkor mehetünk ki az udvarra tovább játszani, akár táncolni.”</i>
13.	Mese ismétlésének esetleges módja	A gyermekek kérésére a mese másnap, következő napokban is elhangozhat.	A gyermekek kérésére a mese másnap, következő napokban is elhangozhat.
14.	Részképességek fejlesztése – nagyobb hangsúly	A tevékenység közben a figyelem (mesére való odafigyelés), mese után az emlékezet, a beszéd részképességek fejlődhetnek. Finommotorikájuk rajzolás, színezés közben fejlődhetett.	A tevékenység közben sokkal több részképességi terület kapott teret a fejlődésre. Nagymozgások – Járások, finommotorika fejlesztése a virágok összekötésével, kalárisok nyakba csatolásával, kendők felvételével. Vizuális percepció és emlékezet – Egymás kiegészítőikben való látása, mese saját eljátszása. Beszéd, beszédhallás – Mese közben és után szabadon mondhatták el érzéseiket. Keresztcsatornák – Egyszerre látták, hallották és esetlegesen tapinthaták a szereplőket, eszközöket. Figyelem – Mesemondóra és egymásra (szereplőkre) figyelés. Emlékezet – Háromszori erdőbéli visszatérésnél a gyermekek már tudták és mondták mi történik majd újra. Magatartás – Szerepbe helyezkedtek a gyermekek, így nem kalandoztak el, szerepükre koncentráltak.

Összességében úgy gondolom, hogy a saját megfigyeléseim alapján is eljutottam arra a megállapításra, hogy a Pompás Napok módszerrel történő mesélés több részképességet mozgat meg és fejleszt egy mesetevékenység közben, mint a hagyományos mesélés.

Mindkét mesélési módszernek megvan a saját maga helye és ideje. Vannak alkalmak és helyzetek, amikor sokkal célszerűbb és nyugtatóbb a hagyományos mesélés, hiszen a gyermekek lehetnek egy-egy nap sokkal fáradtabbak és ingerlékenyebbek, ezeken a napokon sokkal pihentetőbb és kivitelezhetőbb egy hagyományos mesehallgatás. A Pompás Napok módszertanával történő mesélés viszont jobban segít a gyermekeknek a koncentrációban, hiszen több szálra is figyelnek egyszerre, közben pedig önmagukat is adhatják a mese közben is akár. Fantáziájuk a mese közben is felszínre juthat, nem kell a mese végéig várakoztatniuk gondolataikat, érzéseiket. Sokkal több elem bevonása történik, így az eszközök és a mozdulatok, járások, táncok segítségével jobban fejlődnek egyszerre akár több területen is.

Péter Petra Veronika

2022

5. A kutatási kérdések megválaszolása

Dolgozatomban és kutatásomban négy, véleményem szerint a témában elengedhetetlen kérdésre kerestem a választ.

Első kérdésem a Pompás Napok alapítóihoz szólt, hiszen a néphagyományok megtartása és tovább örökítése a módszertanuk elsődleges pontja. Számukra elengedhetetlen elemei a mesetevékenységnek a néphagyományok. Próbálnak minden kiadványukban és képzésükben arra törekedni, hogy minden meséhez legalább egy, de lehetőség szerint több néphagyományt is kapcsoljanak. Nem csupán a hagyomány megemlítésre, hanem azok tovább örökítésére koncentrálnak. Minden óvodás és kisiskolás gyermek fogékony a tanulásra és a megismerésre, ezért nagyon fontos ebben az életkorban elkezdni a néphagyományok szeretetére nevelést.

Második kérdésemben szerettem volna megtudni, hogy a Pompás Napok miben más a többi, eddig ismert módszertannál, mennyiben különbözik a hagyományos meséléstől. Kérdésemre elsősorban az alapítókkal végzett interjú adott választ, elméleti síkon pedig a két meseelemzéshez és összehasonlításhoz összeállított szempontsor. A Pompás pedagógusoknak készített kérdőív segítséget nyújtott abban, hogy valójában mennyire fejleszti a részképességeket a módszer, ezáltal ténylegesen miben különbözik a hagyományos meséléstől. A kérdőívet kitöltő pedagógusok igazolják, hogy a Pompás Napok módszertannal történő mesélés során a részképesség-területek fejlődnek, nagy mértékben a beszéd, a beszédhallás, az emlékezet és a figyelem. Számottevően tartják fejlesztőnek a módszert a vizuális percepció és emlékezet, illetve a magatartás terén is. A magatartás részképesség fejlesztésére egy kitöltő adott „Nem fejleszti” választ, a többi pedagógus szerint valamilyen szinten a magatartás is fejleszthető a módszertannal.

Minden részképesség-területre összességében valamelyik „fejlesztő” választ adták, így egyértelműen kimondható, hogy a módszertan alkalmas a részképességek fejlesztésére.

A módszertan nagyon komplex, több tevékenységi területet magába foglal, sokszor az összes tevékenység megjelenik egy-egy mese bemutatásakor. A módszertan amellett, hogy nagy gondot fordít a népmesék, népdalok, népi játékok megismertetésére, a népi kultúra hagyományaira helyezi a legnagyobb hangsúlyt. A képzési anyagok összeállítása mind ezen a síkon halad, számtalan ötlettel és jó gyakorlattal segítik a pedagógusok, szülők, gyermekekkel foglalkozó szakemberek munkáját.

Záró kérdésem, talán a legfontosabb kérdés volt, ugyanis az elmélet és a gyakorlat gyakran eltér, így szerettem volna választ kapni arra, hogy valójában, a gyakorlatban miben tér el a Pompás Napok módszertanával való mesélés a hagyományos meséléstől.

Mindenképpen, amit először éreztem a mesetevékenységek megfigyelésénél, az az, hogy a részképességek területén sokkal több gyermeket mozgat meg a Pompás Napok komplex módszertana. Egy hagyományos mesélés pihentetőbb, míg egy Pompás mesélés fárasztóbb, de több részképességet fejleszt. A módszertan egybe próbálja olvasztani a különböző tevékenységi területeket a mesélés során, ez a gyakorlatban észrevétlenül meg tud valósulni, gyakran utólag jön rá a külső szemlélő, hogy mennyi minden történt, pedig mesélésnek indult. A hagyományos meséléstől való különbsége leginkább abban ismerhető fel, hogy a mesetevékenységek során a gyermekek sokkal többet mozognak, énekelnek, mondókáznak, gyakran feladatokat is oldanak meg, közben pedig nem veszítik el a mese fonalát, tudnak a mesével együtt haladni.

A dolgozatomban minden kérdésemre választ kaptam, hol bővebben, hol rövidebben, de annyira átfedik egymást ezek a kérdések, hogy sikerült mindre maradéktalanul választ találnom. Egy-egy kérdést valójában lehetetlen úgy megválaszolni, hogy közben ne térjünk át a következő kérdés megválaszolására.

Összegzés

Dolgozatom témája a „Részképességek fejlesztése a Pompás Napok módszerrel”.

A mese nagyon fontos egy óvodás korú gyermek számára, hiszen fantáziája, kreativitása a mesék hallgatásának következtében indul be igazán. Érzéseinek, gondolatainak szabad megfogalmazása teret ad a kibontakozásnak, a nyitottság féle vezető út döntő részévé válhat.

A részképességek fejlesztése nagyon aktuális téma ebben a mai rohanó világban, hiszen sokszor idő szűkében sem a szülő, sem a pedagógus nem tud érdemben időt fordítani ezek fejlesztésére, pedig a részképességek minden további tanulás alapjai, megalapozói.

A témám kiválasztásakor nem is gondoltam bele, hogy egy népmesemódszertan többet tud adni a részképességek fejlesztésének területén, mint bármilyen más tevékenységi forma. Kissé félve kezdtem el keresni kérdéseimre a válaszokat, mivel a módszertannal én is csak ismerkedtem még. Hatalmas bátorítást adott a két alapító és a mentorom, akik a kezdetektől mellettem álltak és információkkal halmoztak el. Konzulensem támogatása és pozitív hozzáállása a témához erősített abban, hogy a dolgozati kutatásom fontos a mai kor intézményi nevelésében.

Szerettem volna egy olyan átfogó képet adni a Pompás Napok módszertanáról, ami esetleg segítséget nyújthat a bizonytalan pedagógusoknak, hogy merjenek új módszereket megismerni és alkalmazni.

Fontos volt áttekintennem a népmesékről eddig megszületett szakirodalmakat, hiszen a mese gyermekekre gyakorolt hatásaival egy pedagógusnak és egy szülőnek is érdemes tisztában lennie, utolsó éves óvodapedagógus hallgatóként, úton a pedagógusi pálya felé pedig elengedhetetlennek tartottam. A részképességek részletes leírásait, az egyes képességek csoportjába tartozó elemeket ismernem kellett ahhoz, hogy egy népmesemódszertanban vizsgálni tudjam azok fejlesztésének megvalósulását. Kiválóan segített Lukács Józsefné három, a részképességek fejlesztésére szolgáló játékok gyűjteménye, hiszen a játékok leírásával teljes képet kaphattam a különböző képességek mivoltáról.

Az interjú készítésekor azt gondoltam, hogy pár mondat válasz érkezik a kérdéseimre, azonban ez nem így történt. A két alapító hosszasan beszéltek hasonló témakörökről, beszámoltak a módszertan mivoltáról, sokszor az egyik kérdés válaszában már meg is kaptam a következő kérdés válaszát.

A Pompás pedagógusoknak készített kérdőív sok meglepetést tartogatott számomra, elemzésükkor vált világossá számomra is, hogy sokkal több mindenre gondol egy pedagógus, mint amire én számítok. A részképességek fejlesztése kérdésemnél széles skálán bizonyosodott be a módszer fejlesztő hatása. A pedagógusok látják és tapasztalják, hogy a Pompás Napok módszertan segítségével elmondott mesék nagyban fejlesztik a gyermekek részképességeit. A kedvenc népmesék kérdésre adott válaszok nagyban tükrözik a módszertanban már számba vett, kiválasztott népmesék listáját, azonban olyan mesék is említésre kerültek, amelyek nem találhatók meg még egyik Pompás Napok képzési anyagban vagy kiadványban sem. Ebből következtetni tudtam arra, hogy a pedagógusok már bátran alkalmazzák a módszert több, eddig nem feldolgozott népmesét bemutató tevékenységnél is.